

X. STRESZCZENIE W JĘZYKU POLSKIM

Szacuje się, iż na świecie aż 250. mln osób ma poważne problemy ze słuchem. W krajach rozwiniętych żyje ok. 10-13% osób dotkniętych poważnymi uszkodzeniami słuchu, a w Polsce, według różnych źródeł ok. 50 tys. osób niesłyszących (uszkodzenia słuchu w stopniu znacznym i głębokim), ok. 800-900 tys. osób słabo słyszących (uszkodzenie słuchu w stopniu umiarkowanym) oraz ok. 3 mln osób z uszkodzeniami słuchu w stopniu lekkim.

Celem głównym badań była ocena wybranych problemów w funkcjonowaniu rodziny z dzieckiem z uszkodzonym narządem słuchu. Cele szczegółowe obejmowały ocenę problemów z jakimi borykają się rodzice w codziennym życiu, ich jakości życia, satysfakcji z życia, siły ogólnego przekonania o skuteczności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami i przeszkodami, oczekiwanego rodzaju i siły wsparcia od określonych grup społecznych, jakości związku małżeńskiego oraz ewentualnych różnic w powyższym pomiędzy małżonkami.

Postawiono także hipotezy badawcze: 1. Rodzice mają duże problemy z wychowywaniem dziecka z uszkodzeniem słuchu i sposobami rozwiązywania tych trudności, przy czym są one większe w percepcji ojców niż matek. 2. Rodzice na wiadomość o wadze słuchu u dziecka, odczuwali głównie szok, lęk i strach, przy tym częściej matki niż ojcowie. 3. Urodzenie dziecka z wadą słuchu, w opinii obu rodziców wpłynęło na zmianę zachowań i organizacji życia rodziny. 4. Rodzice dzieci z wadą słuchu znają język migowy. 5. Jakość życia rodziców dzieci z wadą słuchu w percepcji matek i ojców była oceniana podobnie. 6. Satysfakcja z życia rodziców dzieci z wadą słuchu w percepcji matek i ojców była oceniana podobnie. 7. Poziom nadziei podstawowej u matek był wyższy niż u ojców. 8. Matki dzieci prezentują wyższy poziom poczucia własnej skuteczności. 9. Rodzice w samoocenie byli zgodni, że otrzymują największe wsparcie od współmałżonka. 10. Satysfakcję ze związku małżeńskiego wyżej oceniały matki niż ojcowie.

Badania przeprowadzono w grupie 106. Rodzin (matki i ojca), w których jedno bądź więcej dzieci miało wadę słuchu. po uzyskaniu zgody Komisji Bioetycznej R-I-002/335/2015 Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. oraz 17 placówek mających kontakt z dzieckiem z uszkodzonym narządem słuchu.

W badaniu zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem: Autorskiego kwestionariusza ankietowego, Skali zasobów materialnych rodziny (FAS - *FammilyAffluenceScale*), Standaryzowanej Skróconej Wersji Ankiety Oceniającej Jakość Życia - *The World Health Organization Quality Of Life (WHOQOL)* –Bref,

Standaryzowanej Skali Satysfakcji z Życia (SWLS) Dienera, Emmons, Larsona, Griffina, w polskiej adaptacji Juczyńskiego, Standaryzowanej Skali Uogólnionej Własnej Skuteczności - GSES- Schwarzera, Jerusalema, Juczyńskiego, Standaryzowanej Skali Wsparcia Społecznego, wg Kmiecik-Baran, Standaryzowanego Kwestionariusza Dobrego Małżeństwa KDM-2, Plopy, Rostkowskiego oraz **Standaryzowanego Kwestionariusza Nadziei Podstawowej BHI-12, Trzebińskiego, Zięby**

Na podstawie przeprowadzonych badań, wysunięto poniższe wnioski:

1. Wykazano istotnie statystycznie częstsze dostrzeganie przez matkę niż przez ojca problemów związanych z wychowywaniem dziecka z uszkodzonym słuchem, w kontakcie z nim i w organizacji życia rodzinnego.
2. Nie stwierdzono znamienych statystycznie różnic w opiniach ankietowanych matek i ojców w kwestii oceny dostępu osób głuchoniemych do życia społecznego, a wykazano je w lepszym postrzeganiu przez matki aktywności w życiu zawodowym.
3. Matki dzieci relatywnie częściej za szczęście w życiu uznawały wartości związane z rodziną, zaś ojcowie - stałą pracę i kwestię wysokich zarobków.
4. Jedynie w przypadku dziedziny psychologicznej wykazano różnice (zbliżone do poziomu znamienności statystycznej), w ocenie jakości życia pomiędzy matką i ojcem.
5. Nie stwierdzono znamienych statystycznie różnic pomiędzy poziomem zadowolenia z życia matek i ojców.
6. Wyższe poczucie nadziei podstawowej przejawiały matki, a ojcowie wyższe poczucie własnej skuteczności.
7. Stwierdzono brak statystycznie istotnych różnic pomiędzy oceną przez matki i ojców wsparcia ze strony współmałżonka, najbliższej rodziny i pracownika socjalnego, a wykazano różnice w postrzeganiu wsparcia emocjonalnego ze strony przyjaciół, wsparcia informacyjnego, emocjonalnego i ogólnego ze strony psychologa, wsparcia we wszystkich kategoriach za wyjątkiem wsparcia wartościującego ze strony personelu medycznego, wsparcia informacyjnego ze strony nauczycieli oraz wsparcia informacyjnego, instrumentalnego i emocjonalnego ze strony surdopedagoga.
8. Wykazano wpływ na ocenę jakości życia wsparcia ze strony współmałżonka i dalszej rodziny - we wszystkich jej dziedzinach, ze strony przyjaciół - w dziedzinie psychologicznej i socjalnej, mniejszy w somatycznej i środowiskowej, ze strony personelu medycznego - w dziedzinie socjalnej i psychologicznej (wsparcie informacyjne), ze strony nauczyciela - w dziedzinie socjalnej, psychologicznej i

środowisku (wsparcie informacyjne) i w dziedzinie emocjonalnej (wsparcie emocjonalne i ogólne), a ze strony surdopedagoga – w dziedzinach psychologicznej i socjalnej (wsparcie informacyjne) oraz somatycznej (wsparcie instrumentalne).

9. Jakości życia badanych rodziców nie różnicował poziom wsparcia ze strony psychologa oraz pracownika socjalnego.
10. Im wyższa była jakość życia rodziców, tym wyższa była ocena satysfakcji z życia, ocena własnej skuteczności oraz ocena jakości związku małżeńskiego (za wyjątkiem dziedziny somatycznej), ale były to korelacje raczej słabe.

Uzyskane wyniki pozwoliły na opracowanie wytycznych ułatwiających przygotowanie rodziców do racjonalnej opieki nad dzieckiem z uszkodzonym słuchem.